

13.2.2026

Lausunto luonnoksesta hallituksen esityksesi eduskunnalle laeiksi yleistukilain, kotoutumisen edistämisestä annetun lain sekä yleisistä kielitutkinnoista annetun lain muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoa hallituksen esityksen luonnoksesta. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kotoutumistukea maksettavasta yleis-
tuesta. Tukea maksettaisiin työttömälle työnhakijalle, joka on asunut Suomessa alle kolme vuotta edeltäneen kymmenen vuoden aikana, jos hänellä ei ole riittävää Suomen tai ruotsin kielen taitoa. Työvoimaviranomaiselle asetettaisiin velvollisuus järjestää kotoutuja-asiakkaalle suomen tai ruotsin kielitaitoa edistävä palvelu viimeistään työnhaun käynnistämistä seuraavien kuuden kuukauden aikana (ns. takuu-aika).

Valtiovarainministeriön lausunto

Luonnoksessa kuvatun mukaisesti esityksellä on vaikutuksia julkiseen talouteen. Esi-
tetyt muutokset vähentävät yleistuen kuluja, mutta toisaalta lisäävät yleisen asumis-
tuen ja toimeentulotuen kuluja. Koska muutos koskee voimaantulon jälkeen maahan
muuttaneita, ovat vaikutukset ensimmäisinä vuosina pienempiä.

Esityksen kuntatalousvaikutukset ovat vielä vaikeaselkoiset. Esityksessä on esimer-
kiksi arvioitu, että ehdotettu kotoutumistuki vähentäisi yleistukikustannuksia ja että
kokonaissäästöstä noin 15 prosenttia kohdistuisi kuntien maksuosuuksiin. Jää kuiten-
kin epäselväksi, mistä kokonaissäästön luvuista säästöosuus on laskettu. Kuntatalous-
vaikutukset tulisikin esittää sekä kotoutumistukea että tilapäistä suojelua saavien
yleistukioikeutta koskevien muutosten osalta selkeästi ja eri etuuslajien kautta eritel-
tynä.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) mukaan kuntien
rahoitusosuus perustoimeentulotuesta vähennetään peruspalvelujen valtionosuudesta
kahden vuoden viiveellä, joten säästö tulee tätä kautta otetuksi huomioon kunnan val-
tionosuusrahoituksessa. Työttömyysetuuksien rahoitusosuus puolestaan laskutetaan
kunnalta tuen maksukuukautta seuraavan kuukauden aikana. Yleistukimenojen mah-
dollinen kasvu vaikuttaisi siten kunnan talouteen ilman viivettä. Koska sekä perustoi-
meentulotuen että yleistuen rahoitusosuuksien muutokset olisivat välillisiä, ei muu-
toksista syntyisi erikseen kunnille kompensoitavaa lisäkustannusta eikä tarvetta vä-
hentää rahoitusta.

Ehdotettu säännös takuuajasta synnyttää Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan säännökseen piiriin kuuluville työnhakijoille subjektiivisen oikeuden palveluun säädettyssä määräajassa. Tämä tarkoittaa samalla työvoimaviranomaisille velvollisuutta järjestää palvelu. Koska työvoimaviranomainen voisi täyttää lakisääteisen velvollisuuden työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain mukaisten palveluiden lisäksi myös muilla työllistymistä tukevilla palveluilla, olisi myös nämä palvelut katsottava valtionosuustehtävistä aiheutuviksi kustannuksiksi siltä osin kuin ne on järjestetty takuun piiriin kuuluvalla työnhakijalle. Valtionosuuslain 21 §:n 2 momentin mukaan uusissa ja laajentuvissa valtionosuustehtävissä valtionosuus on 100 prosenttia uusien ja laajentuvien tehtävien laskennallisista kustannuksista, ellei valtionosuustehtäviin tehdä vastaavan suuruisia vähennyksiä.

Jatkovalmistelussa tulisikin arvioida, missä määrin takuuajasta säätäminen lisää valtionosuustehtävistä aiheutuvia kustannuksia. Samalla tulisi huolehtia siitä, että velvoitteen perusteella järjestettävien muiden palveluiden kustannukset kirjataan ja raportoidaan siten, että ne on jatkossa otettavissa lakisääteisessä kustannustenjaon tarkistuksessa huomioon.

Takuuajan noudattamisen laillisuusvalvonta kuuluisi Lupa- ja valvontavirastolle. Koska kysymyksessä olisi työnhakijan subjektiivinen oikeus päästä palveluun, esityksessä tulisi myös arvioida, voisiko työvoimaviranomainen joutua vahingonkorvausvelvolliseksi, mikäli palvelua ei ole järjestetty säädettyssä määräajassa.

Esityksessä on lisäksi arvioitu, että työvoimaviranomaisten työmäärä työvoimapolitiittisten lausuntojen antamisessa lisääntyisi. Toisaalta työvoimaviranomaisten työmäärä harkinnanvaraisen kulukorvauksen myöntämisessä ja maksamisessa vähenisi. Lisäksi esityksellä arvioidaan olevan muita vähäisiä vaikutuksia työvoimaviranomaisten työmäärään. Esityksen perusteella ei ole arvioitavissa, missä määrin esitys kokonaisuutena vaikuttaa työvoimaviranomaisten työmäärään.

Tilapäistä suojelua saavien yleistukioikeus siirtäisi mainitun kohderyhmän lakisääteisen kulukorvauksen piiriin, mikä vähentäisi harkinnanvaraisen kulukorvauksen kohderyhmän määrää ja siten harkinnanvaraisen kulukorvauksen kustannuksia. Jatkovalmistelussa tulisikin arvioida, syntyykö esitetyistä muutoksista kustannuksia, jotka tulisi valtionosuuslain 21 ja 22 §:n nojalla ottaa huomioon kunnan peruspalvelujen valtionosuuden lisäyksen tai vähennyksenä.

Kuntalain (410/2015) 11–13 §:ssä säädetään valtion ja kuntien neuvottelumenettelyistä. Valtion ja kuntien neuvottelumenettelyyn kuuluu kuntien toimintaa, taloutta ja hallintoa koskevien asioiden käsittely valtiovarainministeriön yhteydessä toimivassa kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa. Koska ehdotetuilla lainsäädäntömuutoksilla on vaikutusta kuntien talouteen, esitys tulee käsitellä kuntatalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa.

Valtiosihteeri
kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Mika Niemelä

VN/7747/2024-VM-59

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: